

PROFESJOLOGIA - NAUKA O ZAWODOWYM ROZWOJU CZŁOWIEKA

Streszczenie

Jest to autorska propozycja nowej dziedziny wiedzy o warunkach, procesie, wynikach i mechanizmach (prawidłowościach) prozawodowego rozwoju dzieci, zawodowego rozwoju młodzieży i dorosłych oraz postzawodowego rozwoju emerytów i rencistów. Opracowanie zawiera następujące składniki nowej dziedziny wiedzy: narodziny profesjologii; profesjologię jako naukę; cele, funkcje i zadania profesjologii; przedmiot badań – podstawowe założenia profesjologii; terminologię profesjologii; działy profesjologii; związek profesjologii z innymi naukami; metody badań naukowych profesjologii; problemy i zagadnienia badawcze profesjologii; profesjologię jako naukę, społecznie użyteczną. Profesjologia, jako nowa dziedzina wiedzy może służyć rodzicom dzieci i młodzieży, którzy wybierają dla siebie odpowiednie kierunki kształcenia zawodowego: psychologom, pedagogom i doradcom zawodowym, jak również samej młodzieży i dorosłym, którzy starają się „przystosować” swoje wykształcenie zawodowe i posiadane kwalifikacje do zmieniającego się rynku pracy.

Narodziny profesjologii

Początków profesjologii dopatruję się w częstej obserwacji i czynnym udziale w pracy kowalskiej mojego ojca. Już jako młody chłopiec, a potem młodzieniec, widziałem jaką ogromną wiedzę i umiejętności musi posiadać tzw. „kował wiejski”, żeby mógł dobrze służyć rolnikom i rolnictwu. W czasie studiów pedagogicznych zainteresował mnie problem migracji młodzieży wiejskiej do miast, do szkół zawodowych. Pod kierunkiem prof. dr. hab. Stanisława Kowalskiego z UAM w Poznaniu napisałem pracę magisterską: *Drogi młodzieży wiejskiej do szkół zawodowych* (1960). W pracy tej starałem się ukazać motywację i „rozwój zawodowy”

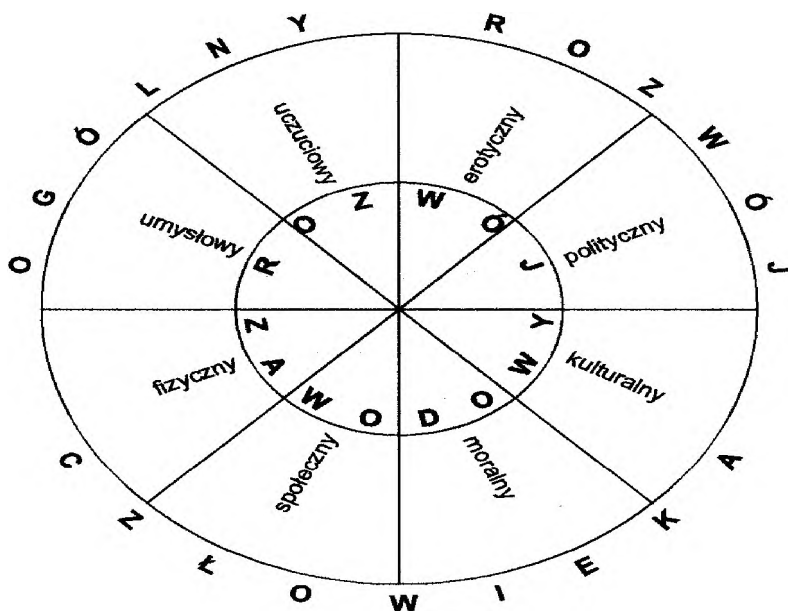
* Prof. dr hab. nauk psychologicznych. Wyższa Szkoła Humanitas z siedzibą w Sosnowcu.

uczniów szkół zawodowych, głównie zasadniczych i średnich (mechanicznych, górniczych, budowlanych). W 1981 roku opublikowałem pracę (opartą na materiałach badawczych): *Ukierunkowanie zawodowe człowieka (ukierunkowanie, struktura i rozwój osobowości zawodowej uczniów zasadniczych szkół zawodowych)*. W 1985 roku opublikowałem pracę: *Rozwój zawodowy człowieka*, w której starałem się ukazać podstawowe problemy wyboru zawodu, uczenia się zawodu, pracy zawodowej, jak również miejsce rozwoju zawodowego w ogólnym rozwoju człowieka (rys. 1).

Przedstawiłem również własny podział rozwoju zawodowego na pięć podstawowych okresów:

1. Okres preorientacji zawodowej dzieci.
2. Okres orientacji zawodowej młodzieży.
3. Okres uczenia się zawodu przez młodzież.
4. Okres kwalifikowanej pracy zawodowej dorosłych.
5. Okres reminiscencji zawodowej emerytów i rencistów.

W 1986 roku opublikowałem małą pracę, jako Materiały Szkoleniowe Związku Zakładów Doskonalenia Zawodowego, w której przedstawiłem pierwszy (autor-ski) zarys problematyki rozwoju zawodowego pod tytułem: *Profesjologia w zarysie (Zarys nauki o rozwoju zawodowym człowieka)*. W 1996 roku została opublikowana, wspólnie ze Stanisławem Karasiem: *Profesjologia w zarysie*, w której dość szeroko ukazano podstawowe problemy profesjologiczne.

Rys. 1. Miejsce rozwoju zawodowego w ogólnym rozwoju człowieka

Źródło: Opracowanie własne

W 2005 roku ukazał się pierwszy w Polsce półrocznik: „*Problemy Profesjologii*”, wydawany przez Uniwersytet Zielonogórski, którego Redaktorem Naczelnym jest prof. dr hab. Bogusław Pietrulewicz. Zamieściłem w nim swoje wiodące opracowanie pt: *Profesjologia jako wyodrębniająca się dziedzina wiedzy i badań naukowych o zawodowym rozwoju człowieka*. „Ukoronowaniem” narodzin „profesjologii” jest wydrukowane hasło encyklopedyczne „PROFESJOLOGIA” (*Encyklopedia Pedagogiczna XXI wieku. Tom IV*, s. 935-940), opracowane wspólnie z dr Piotrem Kowolikiem. Czym jest i czym się głównie zajmuje „profesjologia”? Na te pytania staram się odpowiedzieć w dalszej części tego opracowania, w którym podana jest rozwinięta definicja „profesjologii”; cele, funkcje i zadania; przedmiot badań i podstawowe założenia; terminologia profesjologii; działy profesjologii; związek profesjologii z innymi naukami; metody badań naukowych profesjologii; problemy i zagadnienia badawcze profesjologii; profesjologia jako nauka społecznie użyteczna.

Profesjologia jako nauka

Profesjologia jest to nauka o:

1. Rozwoju zawodowym człowieka.
2. Rozwoju zawodowym dzieci, młodzieży i dorosłych.
3. Warunkach, procesie, wynikach rozwoju zawodowego dzieci, młodzieży i dorosłych.
4. Warunkach, procesie, wynikach i mechanizmach (prawidłowościach) rozwoju zawodowego dzieci, młodzieży i dorosłych.

Profesjologia jako nauka stara się:

- ująć w jedną całość dotychczasową wiedzę o warunkach, procesie, wynikach i prawidłowościach rozwoju zawodowego dzieci, młodzieży i dorosłych na tle ich ogólnego rozwoju;
- ukazać związki i granice tych związków z innymi kategoriami rozwoju człowieka oraz innymi naukami o człowieku;
- przedstawić nową dziedzinę wiedzy, wykorzystując „stare” i „nowe” fakty naukowe, wciąż ważne i aktualne;
- scałić w jednolity i w miarę klarowny system wiedzy te podstawowe zjawiska, fakty naukowe, prawa i teorie, które świadczą dobitnie o tym, że powstało ich już tyle, że mogą być zespolone w jednej dziedzinie wiedzy.

Uogólniając wyróżnione definicje pojęcia profesjologii i jednocześnie dopełniając je, należy przyjąć, że profesjologia jest to nauka o warunkach, procesie, wynikach i prawidłowościach prozawodowego rozwoju dzieci; zawodowego rozwoju młodzieży i dorosłych pracujących oraz postzawodowego rozwoju emerytów i rencistów.

Cele, funkcje i zadania

Trzy podstawowe cele, które przyświecają profesjologii, to:

1. Dążenie do obiektywnego poznawania warunków, procesów, wyników i prawidłowości zawodowego rozwoju człowieka (dzieci, młodzieży, dorosłych), jako jednej z najważniejszych - ze społecznego i kulturowego oraz gospodarczego punktu widzenia - kategorii rozwoju człowieka.
2. Dążenie do opanowywania wiedzy o warunkach, procesie, wynikach i prawidłowościach zawodowego rozwoju człowieka jako ważnego fragmentu rzeczywistości.
3. Wskazywanie możliwości i potrzeby przekształcania poznawanej rzeczywistości o zawodowym rozwoju człowieka, zgodnie z potrzebami jego ogólnego rozwoju, cywilizacji oraz życia społeczno-gospodarczego jednostek, ich indywidualnego rozwoju oraz rozwoju ukierunkowanego całych grup społecznych.

Z celów profesjologii wynikają jej zasadnicze funkcje, którymi są:

1. Prowadzenie badań diagnostycznych dotyczących warunków, procesów, wyników i prawidłowości rozwoju zawodowego ludzi.
2. Prognozowanie rozwoju zawodowego dzieci, młodzieży, dorosłych zgodnie z ich możliwościami osobistymi oraz potrzebami społeczno-gospodarczymi i kulturalnymi kraju.
3. Opracowywanie metod, technik i narzędzi poznawania warunków, procesów i prawidłowości rozwoju zawodowego dzieci, młodzieży i dorosłych.
4. Zaspokajanie potrzeb intelektualnych społeczeństwa, dotyczących jego rozwoju zawodowego w różnych dziedzinach i warunkach oraz podstawowych prawidłowościach tego rozwoju.
5. Kształtowanie właściwego stosunku do jednostkowych (osobistych) możliwości oraz perspektyw rozwoju zawodowego każdego człowieka.
6. Kształtowanie i utrwalanie racjonalnej postawy jednostek i grup społecznych wobec samego siebie i społecznego otoczenia w aspekcie zawodowego i osobistego rozwoju oraz udziału w zawodowym życiu społeczeństwa.

Zadania profesjologii wynikają z głównych jej celów i funkcji. Są nimi:

1. Dostarczanie wiedzy rodzicom, nauczycielom i organizatorom systemów oświaty i wychowania dzieci, młodzieży, dorosłych o warunkach, procesie, wynikach i prawidłowościach zawodowego rozwoju człowieka.
2. Wyjaśnianie prawidłowości i uwarunkowań oraz wyznaczników zawodowego rozwoju dzieci, młodzieży i dorosłych.
3. Wskazywanie możliwości rozwoju zawodowego jednostek normalnych i patologicznych w zakresie wyboru zawodu i pracy.

4. Dostarczanie rodzicom, nauczycielom, wychowawcom i pracodawcom metod, narzędzi, możliwości i potrzeby poznawania potencjalnych warunków ukierunkowanego rozwoju dzieci, młodzieży i dorosłych.
5. Wskazywanie rodzicom, nauczycielom, wychowawcom i pracodawcom metod, środków i sposobów stymulacji rozwoju zawodowego dzieci, młodzieży i dorosłych.
6. Popularyzowanie wiedzy profesjologicznej wśród młodzieży, ich rodziców, nauczycieli i pracodawców w celu podnoszenia na wyższy poziom ich świadomości prozawodowej i zawodowej.
7. Tworzenie teoretycznych podstaw rozwoju profesjologii jako nauki o rozwoju zawodowym człowieka.

Przedmiot badań i podstawowe założenia

Przedmiot badań naukowych profesjologii jest określany syntetycznie, w następujący sposób – jest nim poznawanie rozwoju zawodowego człowieka. Stara się ona udzielić odpowiedzi na następujące pytania:

1. Czym jest rozwój zawodowy człowieka?
2. Co istotnie go warunkuje?
3. Jak on przebiega?
4. W czym przejawia się ten rozwój?
5. Jak go stymulować?
6. Jakie są jego ograniczenia?
7. Jak poznawać rozwój zawodowy człowieka?
8. Komu i czemu ma on służyć?
9. Jakie są jego teoretyczne podstawy?
10. Czy rozwój człowieka może stanowić wyróżnioną (odrębną) dziedzinę wiedzy?

Do podstawowych przesłanek profesjologii zalicza się następujące:

1. W rzeczywistości istnieje taki obszar rozwoju człowieka, który określa się mianem rozwoju zawodowego i życia zawodowego ludzi.
2. Istnieją i są tworzone jego teoretyczne podstawy.
3. Są znane specyficzne metody jego naukowego poznawania.
4. Funkcjonują społeczne, instytucjonalne podstawy rozwoju zawodowego człowieka.
5. Istnieje społeczne zapotrzebowanie na wiedzę o zawodowym rozwoju człowieka.
6. Można wyróżnić historyczne przesłanki dotyczące tego rozwoju (źródła historyczne).

Terminologia profesjologii

W czasie poszukiwań terminów, związanych z profesjologią została zgromadzona znaczna ich liczba. Jedne są bardzo ściśle związane z analizowaną dziedziną wiedzy, inne mniej ściśle, ale dość znaczące, zwłaszcza jako terminy pomocnicze i pochodne od terminów podstawowych. Do podstawowych terminów profesjologii są zaliczane: „profesja”, „rozwój”, „zawód”, „rozwój zawodowy” i ich pochodne.

Termin „profesjologia” (łac. *profesio*) ma dwa znaczenia - oznacza on: 1) stałe zatrudnienie, zawód, fach, rzemiosło oraz 2) publiczne złożenie ślubów zakonnych po odbyciu nowicjatu. Pochodnymi od terminu „profesja” są: profesjonalista lub profesjonal (fachowiec w jakiejś dziedzinie; człowiek dobrze znający swój zawód); profesjonalizacja (proces wyodrębniania się nowych zawodów, specjalności i specjalizacji, jak również ograniczanie się zainteresowań człowieka do zagadnień, związanych z jego zawodem lub specjalnością, także przekształcanie się zainteresowań i czynności w zawód, np. profesjonalizacja dyscyplin naukowych, pracy twórczej); profesjonalizm (uprawianie zawodowo jakiejś sztuki, zawodu, dyscypliny sportowej); profesjografia (opis zawodów, charakterystyka zawodów, jak również opis własnego rozwoju zawodowego); profesjogram (życiorys własny, własnego rozwoju zawodowego).

Analiza terminu „profesja” (jego zawartości znaczeniowej) i terminów pochodnych od niego pozwala sformułować trzy główne ujęcia jego rozumienia. Oznacza on:

1. Proces i warunki wyodrębniania się nowych zawodów w ogólnym podziale pracy.
2. Wykonywanie przez człowieka już wyuczonego zawodu.
3. Proces przekształcania się zainteresowań i czynności człowieka w jego zainteresowania i czynności zawodowe.

Wyróżnione trzy znaczenia terminu „profesja” bardzo ściśle wiążą się z terminem „profesjologia”. Faktycznie, termin ten tkwi korzeniami w zawartości znaczeniowej tego terminu i z niego się wywodzi. Etymologicznie składa się on z dwóch części: „profesja” oznacza zawód, „logos” oznacza słowo, pojęcie, naukę. W dosłownym tłumaczeniu tego terminu oznacza on naukę o zawodach. W terminologii polskiej do określania nauki o zawodach używa się terminu „zawodoznawstwo” (Tadeusz W. Nowacki, *Zawodoznawstwo*, Radom 1999). Powstała więc formalna i merytoryczna podstawa do przyjęcia terminu „profesjologia” na określenie nowej dziedziny wiedzy o rozwoju zawodowym człowieka. Termin ten, oznacza naukę o rozwoju zawodowym człowieka od urodzenia, aż do kresu jego życia, a szczególnie od wieku przedszkolnego do wieku emerytalnego.

Termin „rozwój” (i pochodne) jest już bardzo starannie zdefiniowany i opisany w różnych jego ujęciach: biologicznym, fizycznym, psychicznym, społecznym, kulturowym, uczuciowym, erotycznym, moralnym. To proces całościowych przemian ilościowych i jakościowych, przebiegających w różnych warunkach, przejawiających się w odpowiednich formach zachowania się i działania człowieka.

Termin „zawód” jest zdefiniowany głównie przez socjologów i pedagogów pracy (A. Sarapata, T. Nowacki, Z. Wiatrowski). Zdaniem T. Nowackiego (*Podstawy dydaktyki zawodowej* 1971; *Leksykon pedagogiki pracy* 2004) „zawód to wykonywanie zespołu czynności społecznie użytecznych, wyodrębnionych na skutek podziału pracy, wymagających od pracownika odpowiedniej wiedzy i umiejętności, powtarzanych systematycznie i będących źródłem utrzymania dla pracownika i jego rodziny”. Nie negując słuszności powyższej definicji, można zaproponować inną, ujmowaną w kategoriach wartości dla życia, rozwoju i działania człowieka. Z tego punktu widzenia „zawód” to określona wartość dla człowieka, którą stara się osiągnąć, która jednocześnie dynamizuje, ukierunkowuje i reguluje jego rozwój, życie, zachowanie się i działanie. Szczególnymi atrybutami zawodu są kwalifikacje zawodowe oraz kompetencje i uprawnienia zawodowe człowieka, jak również dojrzałość i przydatność zawodowa do pracy.

Termin „rozwój zawodowy” jest określany jako społecznie pożądany i ukierunkowany proces przemian ilościowych i jakościowych człowieka, warunkujących jego świadomy, celowy, aktywny, kontrolowany i odpowiedzialny udział w kształtowaniu samego siebie i przez to bliższego oraz dalszego otoczenia. To termin podstawowy dla profesjologii jako nauki.

Działy profesjologii

Można wyróżnić następujące działy profesjologii:

- rozwój prozawodowy dzieci wieku przedszkolnego;
- rozwój prozawodowy uczniów szkół podstawowych;
- rozwój prozawodowy uczniów szkół gimnazjalnych;
- rozwój prozawodowy uczniów szkół licealnych;
- rozwój zawodowy uczniów szkół zawodowych;
- rozwój zawodowy pracujących.

Być może w przyszłości powstaną (jako działy): profesjologia dzieci, młodzieży, studentów, pracujących, emerytów i rencistów; profesjologia defektologiczna, zajmująca się rozwojem zawodowym osób fizycznie i psychicznie niepełnosprawnych. Obecnie, istnieją teoretyczne i empiryczne podstawy do tego, by można było prognozować kształtowanie się odpowiednich działów profesjologii jako nauki scalającej wielość i różnorodność zagadnień, koncentrujących się wokół rozwoju zawodowego człowieka w ciągu całego jego życia.

Związek profesjologii z innymi naukami (rys. 2)

Trudno dziś zliczyć wszystkie nauki, specjalności, specjalizacje o człowieku, gdyż jest ich bardzo dużo. Nie jest łatwo ukazać wszystkie związki, jakie zachodzą pomiędzy „naukami o człowieku” i ich działami z profesjologią. Już

samo określenie nauki o człowieku łączy je w całość, której spoiwem jest człowiek. J. Z. Young napisał obszerną pracę pt. *Zarys wiedzy o człowieku* (1978), w której zasygnalizował tylko najważniejsze zagadnienia związane z rozwojem, funkcjonowaniem i życiem człowieka.

Biorąc pod uwagę przedstawione trudności, związane z wyróżnieniem wszystkich związków nauk o człowieku z profesjologią, tu zostaną ukazane tylko niektóre. Najmocniej profesjologia związana jest z psychologią, a szczególnie psychologią rozwoju człowieka. Cele, funkcje i zadania profesjologii mają korzenie w celach, funkcjach i zadaniach psychologii rozwojowej. Jest ona również powiązana z psychologią pracy, zwłaszcza ta jej część, która dotyczy rozwoju zawodowego pracujących. Psychologia pracy jest zakresowo węższą dziedziną wiedzy od profesjologii, gdyż dotyczy rozwoju zawodowego tylko człowieka pracującego, a profesjologia obejmuje całe życie człowieka. Na podstawie dwóch podanych przykładów można stwierdzić, że profesjologia i psychologia są ze sobą powiązane nie tylko takimi samymi lub bardzo zbliżonymi problemami rozwojowymi, terminologią, metodologią badań, ale również teoretycznymi podstawami rozwoju człowieka.

Rys. 2. Związek profesjologii z innymi naukami o człowieku

Źródło: Opracowanie własne

Profesjologia jest mocno powiązana z pedagogiką, a szczególnie z teorią wychowania oraz dydaktyką ogólną i pedagogiką pracy (Z. Wiatrowski, *Pedagogika pracy w zarysie* 1985). Chodzi tu głównie o samoświadomość i samowychowanie młodzieży i dorosłych oraz ich sukcesy w procesie uczenia się zawodu, zdobywania teoretycznych podstaw zawodu i pracy, jak również umiejętności skutecznego profesjonalnego działania. Stymulacja rozwoju zawodowego, jako problem profesjologii, stanowi przykład jej związku z pedagogiką. Profesjologia wiąże się również z socjologią, a szczególnie z socjologią pracy i socjologią wychowania. Człowiek stanowi jednostkę niepowtarzalną, ale liczy się tylko w grupie społecznej, w niej się rozwija, podlega jej wpływom i sam wpływa swoim zachowaniem na grupę. Są to związki o charakterze społecznym, tj. socjologicznym. Można wskazać liczne związki profesjologii z takimi naukami o człowieku, jak: anatomia, fizjologia, prakscologia, etnografia, filozofia, etnologia, historia, a szczególnie historia kultury i wychowania człowieka.

Profesjologia czerpie z wyróżnionych przykładowo nauk te treści merytoryczne oraz metodologiczne, które rozpatrują życie i rozwój człowieka ze swoich punktów widzenia, a które są powiązane w większym lub mniejszym stopniu (ściślej lub luźniej) z istnieniem i funkcjonowaniem człowieka jako bytu biologicznego i społeczno-kulturowego.

Metody badań naukowych

Podstawową metodą badań profesjologii jest metoda profesjograficzna. Uściślenia terminologicznego wymagają trzy terminy: profesjografia, metoda profesjografii (profesjograficzna), profesjogram. Termin „profesjografia” w dosłownym tłumaczeniu jest rozumiany jako:

1. Opis zawodu (profesja - fach, zawód, rzemiosło i *grapho* - pisać).
2. Opis przebiegu pracy (zatrudnienie, w jednym lub różnych zakładach).
3. Opis rozwoju zawodowego jednostki, wykonany przez nią samą, jest to życiorys zawodowego rozwoju człowieka.

Najbardziej przydatne dla dalszych rozważań jest trzecie rozumienie terminu „profesjografia”, tj. pojmowanie jej jako opisu własnego rozwoju zawodowego.

Termin „metoda profesjograficzna” oznacza sposób prowadzenia badań, w celu uzyskania materiału naukowego, w którym osoby badane przedstawiają w miarę szczegółowo i na podstawie konkretnych faktów, takie dane o rozwoju zawodowym, które określają warunki, proces i wyniki tego rozwoju. Metodę profesjologiczną uznaje się za główną metodę badań naukowych profesjologii.

Termin „profesjogram” oznacza życiorys zawodowy człowieka, tj. opis własnego rozwoju zawodowego, konkretnej osoby. W celu uzyskania jednolitych pod względem formy i treści profesjogramów od osób badanych, stosowany jest tzw. przewodnik zagadnieniowy (przewodnik profesjograficzny) jako specjalny zestaw

zagadnień i pytań, dotyczących warunków, procesów i wyników rozwoju zawodowego osoby badanej.

Metoda profesjologii ma podbudowę teoretyczną, w biografii ogólnej oraz metodzie biograficznej, którą opracował i opisał J. Pięter (*Biografia ogólna. Wstęp do nauki o życiu ludzkim* 1946). Drugą, ważną metodą profesjologii jest analiza, ocena i interpretacja wytworów działania oraz metoda obserwacyjna. Metodami pomocniczymi są: testowa, eksperymentalna, wywiadu i rozmowy, ankietowa, kwestionariuszowa, socjometryczna, introspekcyjna, statystyczna.

Problemy i zagadnienia badawcze

Można je dzielić, wyróżniać i analizować z różnych punktów widzenia. Według kryterium humanistycznych nauk o człowieku, wyróżnia się zespół zagadnień podmiotowych, ściśle związanych z przekształcaniem się świadomości dzieci, młodzieży, dorosłych w kierunku zawodu i pracy. Z punktu widzenia socjologii, można wyodrębnić cały zespół zagadnień, związanych z wyborem zawodu (uwarunkowania społeczne), jego uczeniem się w grupie szkolnej, wykonywaniem pracy zawodowej w zespołach, brygadach roboczych. Z pedagogicznego punktu widzenia, można wyróżnić cały zespół zagadnień związanych z uczeniem się - nauczaniem pracy, kształtowaniem nastawień prozawodowych i zawodowych, przekonani, przyzwyczajeni, nawyków, czynności roboczych, organizacji pracy, bhp i zachowań społecznych.

Najważniejszymi problemami badań naukowych profesjologii są:

- warunki (podmiotowe i przedmiotowe) rozwoju zawodowego;
- proces i przejawy tego rozwoju - jego wyniki;
- prawidłowości rozwoju zawodowego;
- nowe metody poznawania warunków, procesów i wyników takiego rozwoju;
- metody stymulacji rozwoju zawodowego.

Profesjologia jako nauka społecznie użyteczna

Społeczny charakter nauki i badań naukowych nakłada na profesjologię i profesjologów obowiązek spełniania warunku użyteczności społecznej. Umownie wyróżnia się tu dwa rodzaje użyteczności społecznej profesjologii: teoretyczną i praktyczno-uitylitarną.

Teoretyczna użyteczność profesjologii polega na:

- ukazaniu i wyróżnieniu fragmentu rzeczywistości, który określa się dotychczas terminem „rozwój zawodowy człowieka”;
- sformułowaniu podstawowych twierdzeń, dotyczących jego rozwoju zawodowego;
- ukazaniu hipotetycznych i rzeczywistych warunków tego rozwoju;
- ukazaniu i objaśnianiu jego procesu;

- ukazaniu i opisaniu wyników rozwoju zawodowego;
- opracowaniu jego teorii – teorii miejsca i przestrzeni społeczno-zawodowej człowieka;
- opracowaniu metody jego poznawania naukowego.

Praktyczna użyteczność profesjologii polega na:

- ukazaniu prawidłowości rozwoju zawodowego, które mogą być wykorzystane w pracy z uczniami, dotyczącej doradztwa i orientacji zawodowej;
- przedstawieniu rzeczywistych wyznaczników, które kształtują nastawienia, wyobrażenia i decyzje wyboru zawodu;
- ukazaniu pewnych prawidłowości przebiegu uczenia się zawodu;
- zaprezentowaniu prawidłowości przebiegu pracy zawodowej i możliwości rozwojowych w trakcie jej wykonywania;
- pokazaniu możliwości stymulacji rozwoju zawodowego dzieci, uczniów, dorosłych pracujących;
- służeniu poradnictwu psychologiczno-pedagogicznemu, prowadzonemu przez poradnic psychologiczno-pedagogiczne.

Zarówno problematyka teoretyczna, jak i praktyczna jest społecznie użyteczna w tej części rozpoznanej rzeczywistości, którą wyróżniono pod nazwą profesjologii.

Profesjologia może dobrze służyć swoją teorią i użytecznością praktyczną rodzicom, którzy nie zawsze słusznie i skutecznie ukierunkowują rozwój zawodowy swoich dzieci. Może być ona pomocna pracownikom naukowym, zwłaszcza psychologom i pedagogom oraz socjologom do podejmowania badań naukowych, dotyczących szczegółowych zagadnień i tematów związanych z rozwojem zawodowym dzieci, młodzieży i dorosłych. Może służyć doradcom zawodowym, działaczom związków zawodowych, pracownikom rejonowych i wojewódzkich urzędów pracy.

Summary

Professionology – a new branch of science on professional development of a human being

This is an original concept of a new branch of science on conditions, process, results and mechanisms (regularities) of pre professional development of children, professional development of young adults and adults, and post professional development of pensioners and old age pensioners. The following components of a new branch of science have been included in this study:

- *birth of professionology;*
- *professionology as a science;*

- objectives, functions and tasks of professionology;
- subject of research and basic assumptions of professionology;
- terminology of professionology;
- branches of professionology;
- relation between professionology and other branches of science;
- methods of research in professionology;
- problems and research issues of professionology;
- professionology as a socially useful branch of science.

Professionology as a new branch of science is to serve parents of children and young adults who choose appropriate for themselves directions of vocational training: psychologists, teachers and career advisers, and also young adults and adults who make attempts to adjust their vocational education and qualifications acquired to changing job market.